

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. mevrouw drs. E. de Kler
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum	30-9-2020	Betreft	commentaar Algemene Onderwijsbond
Briefnr.	594855 PH/PH	Onderwerp	Rapport McKinsey, Bekostiging PO VO,
Inlichtingen	06 22991579		Lumpsum

Geachte leden van de Vaste Commissie,

Op 8 oktober debatteert u over de toereikendheid en doelmatigheid van de onderwijsbekostiging in het funderend onderwijs. Een belangrijk onderwerp. Het gaat niet alleen over de vraag of de bekostiging voldoende is om kwalitatief goed onderwijs te bieden, maar ook over de vraag of het op de goede plek terecht komt. De AOb wil u een aantal punten meegeven voor het algemeen overleg.

1. De bekostiging moet toereikend zijn

De AOb vindt dat de bekostiging weer toereikend moet worden. Dit kan door nu te investeren en in de toekomst te zorgen voor een stabiele en zekere bekostiging. McKinsey¹ concludeert dat de bekostiging toereikend is om aan de wettelijke basiskwaliteit te voldoen. Het voldoen aan de minimale kwaliteitsnormen is echter een erg magere ambitie. De bekostiging is niet toereikend om te voldoen aan hogere kwaliteitseisen. Om een hogere ambitie te kunnen realiseren en grote uitdagingen – zoals het lerarentekort, hoge werkdruk, toenemende kansenongelijkheid, te lage investeringen in onderwijshuisvesting en teruglopende onderwijsresultaten - het hoofd te kunnen bieden, is een additionele en structurele investering van € 1,5 miljard per jaar noodzakelijk (vanaf 2021 € 770 miljoen, oplopend in 2025 naar € 1,5 miljard), zo schrijft McKinsey.

De uitgaven per leerling² in het primair onderwijs zijn dan wel toegenomen (0,9% per jaar), net als de investeringen in het funderend onderwijs (+ 1,7 miljard), maar dit wordt volledig teniet gedaan door een afname in de bijdrage van andere overheden, voornamelijk gemeenten (- € 1,9 miljard). Zo geven gemeenten minder uit aan onderwijsachterstanden, voor- en vroegschoolse educatie, gesubsidieerde banen en onderwijsbegeleiding. Met betrekking tot onderwijshuisvesting geven gemeenten nog een vergelijkbaar bedrag uit als in 2009, maar door de hogere eisen en de gestegen bouwkosten kan met dit bedrag minder worden gebouwd.

Naast dat de bekostiging niet toereikend is om kwalitatief goed onderwijs te bieden moet ook de referentiesystematiek en de materiële bekostiging geactualiseerd

1 McKinsey (2020) Een verstevigd fundament voor iedereen

2 Periode 2009-2019, gecorrigeerd voor inflatie

worden. De referentiesystematiek functioneert onvoldoende waardoor de lonen geen gelijke tred houden met de markt. De materiële bekostiging moet geactualiseerd worden en in alle sectoren moet er een automatische prijscompensatie komen.

2. Doelmatigheid moet leiden tot kwaliteitsverbetering

De doelmatigheid van het Nederlandse onderwijs is gemiddeld op Europees niveau³. McKinsey stelt dat er tot € 0,9 miljard bespaard worden door efficiëntiewinsten, door middel van schaalvoordelen (gezamenlijke staf en inkoop), besparingen op externe educatieve dienstverlening, door samenvoeging van kleine PO-scholen en door een limiet te stellen aan reserves. De AOb vindt dat een verhoging van de doelmatigheid moet leiden tot kwaliteitsverbetering en dat de vrijkomende middelen gebruikt moeten worden voor het onderwijsproces.

3. Betere besteding

Bij een betere besteding horen betere bestedingsvoorwaarden. De overheid stelt nu te weinig eisen en de lumpsum wordt te vrijblijvend toegekend. De AOb pleit voor een minimumpercentage dat uitgegeven moet worden aan onderwijspersoneel. Ook moet er een duidelijke definitie komen van overhead, zodat duidelijker wordt hoeveel geld er daadwerkelijk in de klas terecht komt.

4. Hoge reserves

De reserves zijn onnodig hoog en moeten worden afgebouwd. Het hanteren van een signaleringswaarde voor bovenmatig publiek eigen vermogen⁴ is een eerste stap in de goede richting. De minister wil echter eerst de schoolbesturen de kans geven om de reserves af te bouwen, alvorens eventueel in 2024 met sancties te komen. De AOb vindt dit veel te laat en veel te vrijblijvend.

5. Betere verantwoording

Om tot een betere verantwoording te komen is het noodzakelijk dat belangrijke onderwerpen geormerkt worden. Daarnaast moeten er hogere eisen gesteld worden aan het jaarverslag. De AOb vindt verder dat jaarverslagen en benchmarks openbaar toegankelijk dienen te zijn.

³ McKinsey (2020) Een verstevigd fundament voor iedereen

⁴ Brief OCW (29 juni 2020) Signaleringswaarden voor mogelijk bovenmatig publiek eigen vermogen van onderwijsinstellingen

6. Beter controle

Tot slot kan de controle door de accountant en Onderwijsinspectie veel beter. De medezeggenschap moet beter in positie gebracht worden en beter geschoold worden. Zo kan het interne toezicht versterkt worden.

Bovenstaande punten staan uitgebreider uitgewerkt in ons plan "lumpsum 3.1" (zie bijlage). Uiteraard zijn wij altijd bereid dit nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E. Stolk', written in a cursive style.

Eugenie Stolk
Voorzitter Algemene Onderwijsbond